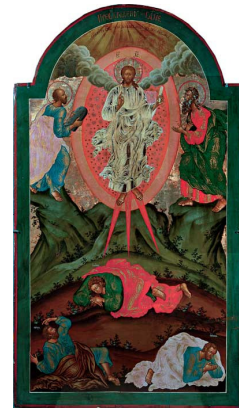

Het mysterie van de transfiguratie

Voor de icoonschilders van het oosten geldt de **transfiguratie op de berg** als meesterstuk, als proeve van bekwaamheid. Mooier kan natuurlijk niet, want ook in het Nieuwe Testament vormt deze scene een beslissend moment. Iedere keer weer als ik het verhaal hoor of lees, word ik – net als Jakobus, Johannes en Petrus, die erbij waren – met stomheid geslagen. Gisteren ook, toen deze tekst **in de kerken gelezen werd**.

Met drie leerlingen gaat Jezus de berg op – de Taborberg, zo wil de overlevering.

Daar verandert Hij voor hun ogen van gedaante. Zijn kleet wordt wit “als geen bleker ter wereld maken kan”. Hij spreekt dan met Mozes en Elia. Stamelend stelt Petrus voor drie tenten op te zetten, één voor Jezus, één voor Mozes en één voor Elia. Maar dan verschijnt een wolk aan de hemel, waaruit een machtige stem klinkt: Dit is mijn Zoon, de Welbeminde, luistert naar Hem.

Even plotseling is de wolk weer verdwenen, net als Mozes en Elia. Jezus en de leerlingen dalen weer af, terug naar de wereld – ze mogen met niemand over het gebeurde praten “voordat de Mensenzoon uit de doden zou zijn opgestaan”.

Ieder element van dit verhaal, ieder detail, is raadselachtig en van symboliek doordrenkt. (Ook daarom is het logisch dat dit verhaal zo belangrijk is voor de icoonschilders, wier werk ook tot in detail raadselachtig en van symboliek doordrenkt is.) Trouwens, zelfs de plaats in de evangeliën is mysterieus; als middelste van de drie belangrijke gebeurtenissen op een berg (de Bergrede, deze, en tenslotte de Kruisdood); en als gebeurtenis die door alle evangelisten beschreven wordt, behalve door de ene die erbij was (Johannes)...

En dan de figuren met wie Jezus spreekt: Mozes en Elia.

Waarom, van alle belangrijke personen uit het Oude Testament, precies die twee?

Zij symboliseren respectievelijk de Wet en de profeten, en beide vervult Jezus. Natuurlijk.

Maar toch, zo vraagt ook Guardini zich af in *De Heer* - waarom niet Abraham, de ‘vader van alle gelovigen’?

Die vraag is des te relevanter omdat we in de eerste lezing over het offer van Abraham lezen.

Hij moest zijn eniggeboren zoon offeren, vastgebonden aan het hout, eveneens op een berg...

hij zou Jezus absoluut wat te vertellen hebben, ware hij op de Taborberg verschenen.

Maar het punt is: Abraham “stierf in gezegende ouderdom, oud en verzadigd van jaren.” (**Gen. 25:8**)

Mozes had het een stuk zwaarder te verduren; hij moest het volk Gods uit de slavernij leiden.

Guardini schrijft:

“Dit betekende niet alleen, dat hij het moest ontrukken aan de Egyptische overheersing. God was met hem en wie had hem dus bij de uitvoering van zijn opdracht kunnen hinderen, wanneer het volk werkelijk vrij wilde zijn? Maar feitelijk wilde het niet. Het te bevrijden betekende dus een volksmenigte uit de sleur van een lang gewend leven weg te rukken.”

Veertig jaren sleepte hij met dit morrende volk door de woestijn. Om uiteindelijk zelf te sterven

terwijl hij het beloofde land voor zich zag liggen – hij zou het zelf niet bereiken. Mozes stierf dus, juist ja, op een berg. Elia stierf niet op een berg, maar beleefde er wel zijn *moment suprême*.

De ondankbaarheid van Gods volk was in zijn dagen zo groot, dat men in afgoderij vervallen was.

Elia moet vrezén voor zijn leven en ziet het niet meer zitten. Gesterkt door God echter, loopt hij veertig dagen en nachten (net zoals de veertig jaren van Mozes een voorafspiegeling van de veertig dagen die Jezus in de woestijn zou doorbrengen) totdat hij bij de berg Horeb komt.

We lezen in het eerste boek der Koningen een verhaal dat bijna even adembenemend is als de transfiguratie op de berg:

Daar ging hij een grot binnen en overnachtte er. Toen kwam het woord van de Heer tot hem: 'Waarom bent u hier, Elia?' Hij antwoordde: 'Omdat ik mij met al mijn ijver ingezet heb voor de Heer, de God van de machten. De Israëlieten hebben uw verbond met voeten getreden, uw altaren omvergehaald en uw profeten met het zwaard gedood; ik alleen ben overgebleven en mij staan ze naar het leven.' Maar de Heer zei: 'Ga naar buiten en treed voor de Heer op de berg.' Toen trok de Heer voorbij. Er ging een zeer zware storm voor de Heer uit die bergen deed splijten en rotsen verbrijzelde. Maar de Heer was niet in de storm. Op de storm volgde een aardbeving. Maar ook in de aardbeving was de Heer niet. Op de aardbeving volgde vuur. Maar ook in het vuur was de Heer niet. Op het vuur volgde het suizen van een zachte bries. Zodra Elia dit hoorde, bedekte hij zijn gezicht met zijn mantel, ging naar buiten en bleef staan bij de ingang van de grot. En toen klonk er een stem die hem vroeg: 'Waarom bent u hier, Elia?' (1 Kon. 19:9-13)

Niet in de storm, noch in de aardbeving of het vuur klonk de stem van God, maar in de zachte bries na al dit natuurgeweld.

Een morrend volk, een barre beproeving van veertig dagen of jaren, een beslissend moment op de berg...

Wat in dat korte verhaal van transfiguratie wordt samengebald, is niet minder dan de gehele essentie van de Bijbel,

tussen lotsbestemming en vrije keuze,
tussen gehoorzaamheid en ongehoorzaamheid aan God,
tussen lijden en verlossing.

Wat een diepte!

Als ik de rest van mijn leven alleen nog maar iconen mocht schilderen van de transfiguratie – wat zou ik een rijk en gelukkig leven hebben.

door :Anton de Wit

p.s. Anton de Wit, aangenaam. Journalist, auteur en redacteur van beroep. Geboren in 1979 in Bergen op Zoom. en inmiddels al weer enige jaren woon- en werkachtig in Nijmegen. Ik studeerde journalistiek in Tilburg, met als specialisatie tijdschriftjournalistiek. Publicist

Lieve Carla, Ria en Wem

Van Harte Gefeliciteerd met jullie presentatie van de geschilderde iconen de

Gedaanteverandering van Christus -Transfiguratie op de berg Tabor

Met de wens dat deze iconen een echte inspiratie mag blijven en dat het jullie mag begeistern om de 'Verborgene Rijkdom' van de iconen uit te dragen.

zr.Deljan de Brouwer scmm
Iconenatelier Zusters van Liefde – Moergestel
29 juli 2015